

RODIČ

BYLA JSEM

PERFEKTNÍ MATKA,

DOKUD JSEM NEMĚLA

VLASTNÍ DĚTI

Můj příběh

— „Byla jsem perfektní matka – dokud jsem neměla vlastní děti.“ Tato věta z jednoho videa o mateřství mi přijde velmi výstižná. Dokud nemáme vlastní děti, nic nenarušuje naše leckdy idealistické představy o tom, jakými rodiči chceme být. I já si pamatuji dobu, kdy jsem jako bezdětná občas pozorovala matky, jak se chovají ke svým dětem, a na spoustu z nich jsem měla velmi kritické názory. Když jsem třeba viděla zoufalé matky, které hystericky křičí na své děti, nebo slyšela sousedku, jak svým dětem nadává a křičí na ně tak, že je to slyšet až k nám přes zeď, měla jsem jasno, že taková já nikdy nebudu. Rozhodně ne hysterická matka, já budu všechno řešit v klidu. Když mi to šlo doted, tak proč ne i s dětmi?

Pak se mi narodil syn – a spousta mých představ vzala zasvé. Odmalička byl nerad sám, rychle byl nespokojený, a jakmile se kolem něj nic nedělo, začal se vztekat. Ležet na dece a hrát si s ručičkami, s hračkami? To zvládl asi tak dvě minuty a pak spustil nespokojené kňourání a posléze řev. Celý den jsem ho nosila, pořád mu něco nového ukazovala. V kočárku nevydržel ani náhodou. Jak rostl, víc a víc se vztekal, když nebylo po jeho. Měl velmi jasnou představu, jak se mají chovat druzí, jak má vypadat hra. Ve dvou letech sice skoro nemluvil, ale přesně věděl, co chce. My to ovšem netušili, i když jsme se hodně snažili. Často jsem byla zoufalá, s manželem jsme zkoušeli všechno možné – nejvíc jsem se snažila neustále mu vyhovět. Myslela jsem si, že když se mi to podaří, bude chvíli pokoj.

Nikdy nezapomenu, jak jsme se jednou na odpolední procházce s manželem rozhodli vyzkoušet, že tedy vážně uděláme, cokoli bude chtít, třeba to zafunguje a bude klid – syn vymyslel hru běhání od lampy k lampě a nazpátek. Snažili jsme se poctivě udělat to přesně tak, jak chtěl, ale výsledkem byl stejně řev, protože nějaký důležitý detail jsme vzhledem k jeho omezené slovní zásobě zkrátka nepochopili.

Pro moje rodiče byl první vnouče, takže i ti se snažili dělat, co mu na očích viděli. Například se klidně před zasednutím k obědu nechali třikrát zvednout a přesunout na

jinou židli, protože vnouček chtěl, aby dospělí seděli kolem stolu v jiném uspořádání, než si původně sedli. Já už z toho byla v nepohodě a sbíral se ve mně tlak k výbuchu, ale snažila jsem se to ovládnout, aby tedy byl klid. Navíc babi s dědou se vyjádřili: „Šak ho nech, vždyť nám je to jedno, kde sedíme.“ Nezdálo se mi v pořádku, aby tříleté dítě určovalo, jak kdo bude sedět u oběda, ale neodvážila jsem se jít nejen proti svému dítěti, ale ani proti svým rodičům. Zvlášť když jsem věděla, že by z toho byla hádka. A ty já nerada. Nakonec to nevydržel manžel a plácl syna přes zadeček. To už zase nevydržela prababička, urazila se a půl roku s manželem nemluvila.

Cítila jsem se opravdu bezmocná. Začala jsem tušit, že potřebuji svůj rejstřík rozšířit o nové možnosti a reakce, a to možná i o takové, které jsem dřív odsuzovala. Potřebovala jsem přijít na to, jak jinak tyhle a podobné situace řešit, aniž bych byla hysterická nebo propadla zuřivému vzteku a nutkání vytáhnout vařečku. Bylo zkrátka jasné, že tak, jak to dělám dosud, to už nestačí.

Syn dokázal (a dodnes dokáže) být hodně urputný a trvat na svém s velikou silou a energií. A já jsem postupně pochopila, že mám dvě možnosti: buď mu ustupovat, aby byl klid, nechat ho, ať je po jeho, upozadit svoje potřeby a doufat, že na ně někdy dojde (že se to třeba jednoho dne jako zázrakem změní), anebo hledat, co dělat jinak. Samozřejmě tenhle můj ustupovací přístup a snahu o bezkonfliktnost provázely mé pravidelné hysterické záchvaty vycházející z mého pocitu bezmoci, kdy jsem se nepoznávala – já a hysterická? To přece nejsem já!

Jedno odpoledne jsem se asi po stopadesáté pokusila synovi vyhovět a opět to nebylo ono. Byl dál nespokojený a ve mně se něco vzedmulo. Dostala jsem obrovský záchvat vzteku, popadla porcelánový hrneček a vší silou s ním třískla do dřezu, kde se rozpadl na kousky. Syn ze strachu vlezl pod postel, já popadla rozbitou část hrnečku, přiblížila se k němu a křičela na něj, že za tohle může on. Když jsem se pak uklidnila, postupně mi docházelo, že takhle to dál nejde a že potřebuji hledat cestu, jak jinak. V té scéně s hrnečkem mu bylo dva a půl roku a já jsem se v tom dál „plácala“ přibližně do jeho šesti let.

Zpětně vidím zásadní problém v tom, že tenkrát bylo mojí klíčovou hodnotou být hodná máma. Byla jsem hluboce přesvědčena, že když budu hodná, jednou se to

obrábí a on zase bude hodný na mě – že se mi má pozitivní investice vrátí. Že přece někdy musí nastat moment, kdy už bude mít dost a pochopí, že když jsem nějakou dobu dávala preferenci jeho potřebám já a uspokojovala je na úkor těch svých, tak zase on počká a uzná, že teď jsem na řadě já. A aspoň chvíli po mně nebude nic chtít!

Byla jsem hluboce přesvědčena, že když budu hodná, jednou se to obrátí a syn zase bude hodný na mě.

Když teď ke mně chodí rodiče na konzultace, vidím, kolik z nich to se svým dítěti zkouší úplně stejně jako tehdy já. Zkoušejí být donekonečna hodní, ustupují, nechtějí vyvolat s dítětem otevřený konflikt, a tak vyslovení jasného NE oddalují. Protože stejně jako tenkrát já ani oni si nejsou vnitřně jisti, jak ho řešit. Co když řeknou ne a dítě neposlechne, co budou dělat? Jak ho přimět k tomu, aby to opravdu neudělalo?

Tuhle moji vnitřní nejistotu syn vnímal. Odmítala jsem být v jeho očích za zlou a ošklivou, odmítala jsem jít do střetu – a díky tomu věděl, že získá, co chce. Dlouho jsem se držela toho, že moje představa, jaká budu matka, musí fungovat. Já přece nechci na děti křičet, já se s nimi vždycky v klidu domluvím! Budeme spolu spokojení, budeme mít pozitivní a hezký vztah... Realita a reálné důsledky byly ovšem jiné. Syn místo postupné přeměny ve vychované a relativně poslušné dítě vyrůstal v diktátora a jednoznačný středobod naší rodiny. Byl tím, kdo určoval dění, a kvůli tomu postupně získával zkreslenou představu o tom, jak svět funguje – že se točí tak, jak on chce. Dokonce začal být agresivní vůči jiným dětem. Zároveň když začal chodit do školky, bylo jasné, že neumí navazovat vztahy s dětmi – s dospělými to šlo, ti mu totiž většinou vyhověli nebo se mu přizpůsobili, ale děti ne. Když se jim nelíbilo si s ním hrát, šly si po svém a hrály si s někým jiným. První půlrok postával syn vedle paní učitelky a vůbec nevěděl, jak se mezi ostatní děti zapojit.

V období, kdy byl syn malý, jsme dočasně přišli o většinu našich kamarádů. Začali se nám vyhýbat a nechtěli s námi jezdit na společné akce. Syn byl totiž neskutečně ukřičený, uvztekáný a protivný a to nikoho nebavilo.

V té době jsem již nějakou dobu studovala v rámci svého osobního rozvoje a jako vzdělávání pro práci s klienty systém praktické životní filozofie Principy života®. Než

syn nastoupil do první třídy, jela jsem na jeden letní seminář s ním. Byla tam tenkrát jedna maminka, která měla dvacetiletého syna. Ten nepracoval, experimentoval s drogami, bral jí peníze. Když mi vyprávěla o tom, jak se k němu chová, úplně jsem se v tom viděla. A vyděsilo mě to. Takhle jsem skončit nechtěla. Byl to pro mě zásadní bod obratu a motivace ke změně.

Díky zpětným vazbám na zmíněném semináři jsem pochopila, že musím přestat věřit tomu, že když na své dítě budu hodná, vyhovím mu a nebudu říkat ne, budeme mít hezký a vyrovnaný vztah. Realita byla, že náš vztah byl spíše jako mezi otrokářem a otrokyní. Skákala jsem, jak on pískal. Moji ochotu mohl nekonečně využívat a postupně se učil, že může cokoli a vždy je po jeho. To je do života ta nejhorší výbava.

Tehdy jsem se odhodlala to změnit. Začala jsem v sobě budovat vnitřní pevnost, abych ustála, že když řeknu ne, budu v jeho očích chvíli za zlou mámu. Nestalo se to hned, trvalo to měsíce a roky, ale opravdu jsem postupně cítila, jak se za sebe dokážu čím dál víc postavit, uvnitř jsem míň nejistá a jsem pevnější v tom, říkat ne. Sice jsem pokaždé nevěděla, jak dojít k cíli, ale cítila jsem, že když vytrvám, řešení najdu. A doposud jsem ho vždycky našla, i když hledání někdy chvíli trvá.

Když byly synovi čtyři roky, narodila se dcera a já jen zírala, jak moc jiné to s ní bylo. Už jako miminko mě fascinovala, když se dokázala sama třeba i na půl hodiny zabavit – klidně ležela na dece, koukala do stropu nebo si hrála. U syna nevidané. Málokdy se vztekala, a jakmile jsem trochu zvýšila hlas, rozbřečela se a respektovala nastavenou hranici. Zkrátka úplně jiné dítě. Ale samozřejmě nebyla pořád jen hodná a miloučká a i díky ní jsem postupně objevovala další nástroje, které jsem od syna neznala – zejména dětskou manipulaci a hru na city. Ale mnoho věcí s ní bylo a je celkově o hodně jednodušší.

Pokud bych měla jenom ji, určitě bych si myslela, jaká jsem matka „borec“ a jak mi to skvěle jde, a nechápala bych, z čeho jsou jiné matky tak zoufalé. Vždyť je to s dětmi docela jednoduché, ne? Díky své zkušenosti se synem mám velké pochopení pro všechny rodiče, kteří jsou zoufalí a nevědí kudy kam. A díky své zkušenosti s dcerou mimo jiné vidím, jak moc je každé dítě jiné a jak je potřeba vždycky, když s rodiči hledáme cestu, jak to udělat s jejich dítětem, vzít tohle v úvahu.

